ברכת הלחם · דמצה וברכת היין דקידוש מבעיא ליה לוקא מהו כיון *דלא הגאונים הן :

הדרן עלך ראוהו בית דין

אבל לא במדינה · לא בירושלים ולא בגבולים כדפירש בקונטרס והא דקתני כל עיר שרואה ושומעת תוקעין בה היינו לאחר חורבן שתיקן רבן יוחנן בן זכאי וא"ת ומ"ש מלולב שהיה ניטל אפילו בגבולין בזמן שבהמ"ק קיים כדמשמע בלולב (הגזול) [וערבה] (סוכה ד' מג· ומש) שהיו מוליכין לולביהן לבהכ"נ וי"ל דשאני לולב שאינו אלא מצוה בעלמא הואיל ואשתרי במקדש לא החמירו במדינה אבל תקיעת שופר מעשה חכמה ומיהו קשיא דלאחר חורבן הבית הקילו בשופר מבלולב שתיקן רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד בלבד : **גמ'** מנה"מ אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר °שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר °יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"ט שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל להיות בחול אמר רבא אי מדאורייתא היא במקדש היכי תקעינן ועוד (ה) הא לאו מלאכה היא דאצטריך קרא למעוטי דתנא דבי שמואל °כל מלאכת עבודה לא תעשו יצתה *תקיעת שופר ²ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה אלא אמר רבא מדאורייתא מישרא שרי ³רבנן הוא דגזור ביה בברבה דאמר רבה °הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר ⁴ורה *שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירנו ד' אמות ברה"ר והיינו טעמא דלולב

ברכת הלחם של מצה וברכת היין של קידוש היום מהו כיון דחובה הוא מפיק או דלמא ברכה לאו חובה היא ת"ש דאמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי הוה מקדש לן וכי הוה אתי אריסיה מדברא הוה מקדש להו ת"ר °לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אלא אם כן אוכל עמהם °אבל פורס הוא לבניו ולבני ביתו כדי להנכן במצות ובהלל ²ובמגילה אף על פי שיצא מוציא :

הדרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משחרב בהמ"ק התקין רבן יוחנן בן זכאי ³שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה ⁴שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבוא תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד בלבד : **גמ'** מנה"מ אמר רבי לוי בר לחמא אמר רבי חמא בר חנינא כתוב אחד אומר °שבתון זכרון תרועה וכתוב אחד אומר °יום תרועה יהיה לכם לא קשיא כאן ביו"ט שחל להיות בשבת כאן ביום טוב שחל להיות בחול אמר רבא אי מדאורייתא היא במקדש היכי תקעינן ועוד (ה) הא לאו מלאכה היא דאצטריך קרא למעוטי דתנא דבי שמואל °כל מלאכת עבודה לא תעשו יצתה *תקיעת שופר ²ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה אלא אמר רבא מדאורייתא מישרא שרי ³רבנן הוא דגזור ביה בברבה דאמר רבה °הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיעין בתקיעת שופר ⁴ורה *שמא יטלנו בידו וילך אצל הבקי ללמוד ויעבירנו ד' אמות ברה"ר והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דמגילה : משחרב בהמ"ק התקין רבי יוחנן בן זכאי כו' : תנורבנן פעם אחת הל ראש השנה להיות בשבת [והיו כל הערים מתכנסין] אמר להם רבן יוחנן בן זכאי לבני בתירה נתקע אמרו לו נדון אמר להם נתקע ואחר כך נדון לאחר שתקעו אמרו לו נדון אמר להם כבר נשמעה קרן ביבנה ואין משיבין לאחר מעשה : אמר רבי אלעזר לא התקין רבן יוחנן בן זכאי אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמרו לו היינו ת"ק איכא בינייהו בי דינא דאקראי : אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד : אמר רב הונא

ועם

ברכת הלחם · של אכילת מצה שמברכין (*לפני) המוציא : וברכת היין · שמברכין לפני קידוש : מהו · על אכילת מצה ומקדש ישראל לא תיבעי לך דחובה הוא ומפיק אלא ברכת המוציא וברכת היין מיבעיא לן שאין בחות אלא לפי שהמברך צריך שיטעום ואי אפשר תורה אור ליהנות בלא ברכה אי נמי לא טעים ליהו אי אפשר דלא יהיב ליה לחד מיניהו למטעם ובעי ברכה מאי : כיון דחובה היא · אכילת מצה חובה עליו וכן קידוש היום חובה עליו ואי אפשר שלא בהנאה והנאה אי אפשר בלא ברכה נמצאת המצוה תלויה בברכת הנאה ומפיק : לו דלמא · ברכת ההנאה לאו חובה למצוה אתיא אלא כל ההנאות היא מהגת : לא יפרוס. ברכת המוציא כדאמרינן לעיל שאינה חובה עליהם לא יאכלו ולא יברכו. :

הדרן עלך ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין · בגמרא מפרש לה : אבל לא במדינה· לא בירושלים ולא בגבולין : אלא ביבנה · שהיתה שם סנהדרי גדולה בימיו וכן בכל מקום שגלתה סנהדרין אבל לא בבית דין של עשרים ושלשה: ועוד זאת היתה ירושלים · בעודה בבניה יתירה בתקיעת שבת על יבנה: שכל עיר שרואה· את ירושלים: ושומעת ויכולה לבא כו'·מפרש בגמרא מאי תנא דקאמר ועוד : **גמ'** זכרון תרועה · ולא תרועה ממש אלא מקראות של תרועה יאמרו : מלאכה היא · בתמיה : גזירה שמא יטלנו וכו' · ובמקדש לא גזור דאין איסור שבות דרבנן במקדש: (ג) והיו כל הערים · שסביבות יבנה : מתכנסים· לשם לשמוע תקיעה משלוחי בית דין לפי שהיו רגילין כן בירושלים : בני בתירה · גדולי הדור היו : נדון · אם יש לגזור אף במקום בית דין שמא יטלנו : ואין משיבין לאחר מעשה · גגאי הוא שעולין לעז טועים על עצמיו : בית דין דאקראי · לתנא קמא תקעינן ותנא דאמרו לו סבר אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין קבוע דומיא דיבנה :

ועם

[ג"ל לפניה]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' במקדש היכי תקעינן ועוד (אם לאו) תא"מ וכ"כ בפי' רש"י משמע דלא גרסינן להו אלא ה"ג ועוד מלאכה היא פי' בתמיה : (ג) רש"י ד"ה גזירה שמא כו' במקדש הכ"ד ואח"כ ג"ל ד"ה בני בתירה כו' וד"ה נדון וכו' שמא יטלנו הכ"ד ואח"כ מה"ד כבר נמצאה קרן ביבנה שהיו כל הערים שסביבות יבנה מתכנסים לשם כו' בירושלים הכ"ד ואח"כ מה"ד ואין משיבין :

שבת קיז: קלח:

[פסחים סט: ביצה יז:] סוכה מד: מגילה ד:

פ"ח

[ועי' תוס' שבת ג: ד"ה התירו ופו' ועי' בערוך ערך רד ד]

נ"ל דהגאונים

נז א ב מיי' פ"ח מהל' ברכות הלכה י סמג עשין כח טור ש"ע א"ח סי' קסז סעיף כ וסי' רעג סעיף ד וסימן תפד סעיף א :

נח ג עוש"ע שם סי' קסז סעיף יט :

נט ד עוש"ע שם סי' תרלב סעיף ג :

א ה מיי' פ"ב מהלכות שופר הלכה ו סמג עשין מה טור ש"ע א"ח סימן תקפח סעיף ה :

ב ו ז מיי' שם הלכה ח והלכה ט :

ג ח מיי' פכ"ב מהלכות שבת הלכה א :

ד ט מיי' פ"ב מהלכות שופר הלכה ו :

רבינו חננאל

מוציא. א"ר אילא שאני בברכת המזון דכתיב ואכלת ושבעת וברכת מי שאכל הוא יברך . בעי רחבא ברכת הלחם של מצה שצריך לברך המוציא ועל אכילת מצה. וברכת היין של קדוש היום שצריך לברך ברכת היין וברכת קדוש היום מהו מי אמרינן כיון דחובה היא מפיק או דלמא ברכה לאו חובה היא . ופשטי לה מהא דאמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי הוה מקדש לן וכי הוו אתו אריסיה מדברא הוה מקדש להו שמעינן מינה שאע"פ שיצא מוציא וה"ה לברכת הלחם של מצה: ת"ר לא יפרוס אדם פרוסה לאורחין אא"כ אוכל עמהן אבל פורס לבניו ולבני ביתו כדי להנכן במצות ב ה ל ל ובמגילה אע"פ שיצא מוציא פשוטה היא :

הדרן עלך ראוהו בית דין

יו"ט של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משחרב בהמ"ק התקין דיב"ז כו' אוקמה ר ב א דמדאורייתא אפילו בגבולין שרי למתקע ביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת דהא תנן דבי ר' ישמעאל כל מלאכת עבודה לא תעשו יצא תקיעת שופר ורדיית הפת שהיא חכמה ואינה מלאכה ומפני מה אסורה גזירה שמא יטלנה מי שאינו בקי וילך אצל בקי ללמוד ויעביר השופר ד' אמות ברה"ר והיינו טעמא דלולב והיינו טעמא דמגילה . ת"ר פעם אחת שחל ר"ה להיות בשבת . אריב"ז לבני בתירה נתקע אמרו ליה נדון אמר להו נתקע ואח"כ נדון . לאחר שתקעו אמרו לו נדון אמר להו כבר נשמעה קרן ביבנה ואין משיבין אחר מעשה : **כתני'** אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין גם הת"ק כך אמר· התקין ריב"ז שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד ופרקינן איכא בינייהו בי דינא דאיקראי כלומר מקום שאין שם חכמים קבועין לב"ר ועכשיו נזדמן לחכמים ב"ר ובאו שם עובדי דרך · ת"ק סבר אין תוקעין ותנא דאמרו לו סבר תוקעין דגרסינן בגמרא דהמוכר פירות לחבירו ולא צימחו (דף לג ע"א) כל תנא בתרא לטפויי מלתא אתי לפיכך אמרנו כי התנא דאמרו לו דהוא תנא בתרא אית ליה בי דינא דאקראי. כל מקום שיש בו ב"ד . אמר רב הונא

ועם

[ועי' תוס' שבת ג: ד"ה התירו ופו' ועי' בערוך ערך רד ד]

ובינייהו

ה) [אולי נ"ל לא תעשה כל מלאכה שמות כ] ו) [ועי' תוס' שבת קיז: ד"ה והתנא]

ג) [ועי' תוס' שבת קיז: ד"ה והתנא]

ועם בית דין · הוא דתקעינן: אלא דאילו בירושלים · תוקעין בשבת יחידים שאינן שלוחי ב"ד והא מילתא חסרה ממתניתין ומיבעי ליה לתרוצה הכי: בין בזמן בית דין · עד שם שעות שהיו בית דין יושבין: בין שלא בזמן בית דין · שהלכו לבתיהן: איכא דמתני לה וכו' · מאי ועם בית דין (בפני ב"ד) דקאמר רב הונא בזמן ב"ד דהא ליכא לפרושי האי ועם ב"ד בפני ב"ד דהא בכל אורלכם כתיב (ויקרא כה): וב"ר"ה לא היו תוקעין · כשחל להיות בשבת אלא בב"ד הגדול של סנהדרין הגדולה המקדשין את החדשים ורבי אליעזר היא: כי מסיים שעיחא דליבורא כו' · ואף כי"ט שחל להיות בשבת דלהכי נקט יבנה: אלא לאו דאילו ביובל תוקעין · היחידים בין בזמן בית דין כו': לא לעולם בזמן ב"ד · והכי קאמר ביובל כל יחיד ויחיד תוקע בזמן ב"ד אפי' שלא בפני ב"ד וב"ר"ה בפני ב"ד אין שלא בפני ב"ד לא: איתמר נמי · כרב הונא: אין תוקעין · יחידים ביו"כ ביובל אלא בזמן שב"ד יושבין במקומן והתוקעין תוקעין בכל העיר: נגערו לעמוד · נגערו לעמוד ולילך: ממושבם כדי לעמוד ולילך:

מתני' בראשונה היה עולה ניטל במקדש שבעה · דכתיב (שם כג) ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ובמדינה יום אחד דכתיב (שם) ולקחתם לכם ביום הראשון: ושיהא יום הנף כולו אסור · יום הנפת עומר כולו אסור לאכול מן החדש ומדאורייתא משהגיע מזרח מותר כדאמרינן במנחות (דף סה·) כתוב אחד אומר עד עצם היום הזה וכתוב אחד אומר עד הביאכם וגו' הא כילד בזמן הבית עומר מתיר ובזמן שאין עומר עצם היום מתיר: **גמ'** כי אעלה ארוכה לך וגו' · סיפיה דקרא ציון היא דורש אין לה: מאי טעמא · גזר עליה: דליבני אימת · שיהא לנו לחום עכשיו לכך: הרי האיר מזרח התיר · דהא לא היה מזבח: אלא דליבני בחמיסר · שהיה שהות לקטר במועלאי י"ט ולהביאו למחר כמצותו: מחצות היום ולהלן ולהלן ליתהרי · השתא ולא לגזור עליה רבן יוחנן אלא עד חצות היום ואי נמי מהרה יבנה ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו מחצות היום ולהלן השתא נמי ניכול שפיר אכלי ואפי' הרחוקים מירושלים שלא רחו הקרבתו יש להסיעמי' לסמוך דודאי קרב כבר דאמר מר הרחוקין היו מותרין בזמן הבית מחצות היום ולהלן כו': לא צריכא דליבני סמוך לשקיעת החמה דחמיסר אי נמי דליבני בלילה · רבן יוחנן חושש לשמא יבנה (א) לשקיעת החמה או בליל שסה עשר בחלי הלילה או סמוך לבקרו שלא יהא שהות לקצירתו והבהובו באבוב של קלחין וטחינתו והרקדתו והקרבתו עד חצות ואי הוו רגילי למיכל חדש מחצות היום בזמן

[קדושין כט· וש"נ]

לעיל כו: [וש"נ]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה לא צריכא כו' חושש לשמא יבנה סמוך לשקיעת החמה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' תקיעת יובל דומה כו'· כנ"ל:

פוכס מלא · שם מנחות סה·

[סוכה מלא· ע"ש]

שיהוזין לבי

[נ"ל אמר רבן]

הא מיי' פ"ב מהל' שופר הל' ט ופ"ז מהל' תמידין ומוסף ויובל הל' יב:

ו ב מיי' פ"י מהל' שמטה הלכה י:

ז ג מיי' שם הל' יא:

ח ד מיי' פ"ב מהל' שופר הל' ז טוש"ע א"ח סי' תקפט סעיף ג:

ט ה מיי' פי"ב מהל' ע"ז הל' ג טוש"ע א"ח סי' לח סעיף ג וסי' תקפט סעיף ג:

י ו מיי' פ"י מהל' שמיטין הל' יא:

יא ז מיי' שם הל' יב ופ"ב מהל' שופר הלכה ט:

יב ח מיי' פ"י מהל' שמיטין הל' יב:

יג ט מיי' פ"ב מהל' שופר הל' ע:

יד י מיי' פ"ז מהלכות עבו"ז הלכה יג וטו סמג עשין מד טוש"ע א"ח סימן תרנח סעיף א:

טו כ מיי' פ"י מהלכות מאכלות אסורות הל' ב סמג לאוין קמב טוש"ע י"ד סי' רלג סעיף א:

טז ל מיי' שם:

ובבנה בפני בית דין אין שלא בפני ב"ד · והא דלא שמע אינים קל אוניה מקל תקיעה דיחידאי הייט שהיו באין לתקוע בפני בית דין שלא שמעו תקיעת בית דין דאותן שלאו אסור להם לחזור ולתקוע דים איסור שבות בדבר לתקוע בחנם בשבת:

לא לעולם בזמן בית דין · תימה דמכל מקום קשיא לליסנא דרב הונא לא אמר אלא בפני בית דין והכא קתני אים בביתו וי"ל שיפרש דהא דקתני בגבולין אים בביתו איובל קאי ולא אראש השנה ומיהו אי גרים בגבולין בלא וי"ו ולא גרסינן ובגבולין לא יתכן לומר כן ושמא יפרש דהאי בגבולין איירי בירושלים דוקא ומיהו מבכל אורלכם (ויקרא כה) בכל מקום שבארץ ישראל איירי:

אין תוקעין אלא בזמן שב"ד יושבין · פי' בקונטרס ביובל ונראה שאף בר"ה אתא לאשמועינן דאפי' בפני ב"ד אין תוקעין אלא כל זמן שיושבין: ונתקלקלו

ועם בית דין מאי ועם ב"ד אבפני בית דין לאפוקי שלא בפני בית דין דלא מתיב רבא ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה וכו' מאי ועוד זאת אילימא כדקתני זאת מיבעי ליה אלא דבירושלים תוקעין יחידין וביבנה אין תוקעין יחידין וביבנה אין תוקעין יחידין והא כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר כי מסיים שליחא דציבורא תקיעה ביבנה לא שמע איניש קל אוניה מקל תקועיא [דיחידאי] אלא לאו דבירושלים תוקעין בין בזמן ב"ד ובין שלא בזמן ב"ד וביבנה בזמן ב"ד אין שלא בזמן ב"ד לא הא בזמן ב"ד מיהא תוקעין ואפילו שלא בפני ב"ד לא דאילו בירושלים תוקעין בין בפני ב"ד בין שלא בפני בית דין וביבנה בפני ב"ד אין שלא בפני ב"ד לא איכא דמתני להא דרב הונא אהא דכתיב °ביום הכפורים תעבירו שופר בכל ארצכם מלמד °שכל יחיד ויחיד חייב לתקוע אמר רב הונא ועם בית דין מאי ועם ב"ד ,בזמן ב"ד לאפוקי שלא בזמן בית דין דלא מתיב רבא תקיעת [א] ראש השנה ויובל דוחה את השבת בגבולין איש וביתו מאי איש וביתו אילימא איש ואשתו איתתא מי מיחייבא והא מצות עשה שהזמן גרמא היא *יוכל מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות אלא לאו איש בביתו ואפילו שלא בזמן ב"ד לא לעולם בזמן ב"ד מתיב רב ששת *ישוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות אלא שביובל תוקעין בין בב"ד שקידשו בו את החדש ובין בב"ד שלא קידשו בו את החדש וכל יחיד ויחיד חייב לתקוע ובר"ה לא היו תוקעין אלא בב"ד שקידשו בו את החדש יואין כל יחיד ויחיד חייב לתקוע מאי אין כל יחיד ויחיד חייב לתקוע אילימא דביובל תוקעין יחידין ובראש השנה אין תוקעין יחידין והא כי אתא רב יצחק בר יוסף אמר כי הוה מסיים שליחא דציבורא תקיעתא ביבנה לא שמע איניש קל אוניה מקל תקועיא [דיחידאי] אלא לאו [דאילו] ביובל תוקעין בין בזמן ב"ד בין שלא בזמן ב"ד ובר"ה בזמן ב"ד אין שלא בזמן ב"ד לא קתני מידת ביובל בין בזמן ב"ד בין שלא בזמן ב"ד לא לעולם בזמן בית דין והכי קתני ביובל בזמן ב"ד תוקעין בין בפני בית דין בין שלא בפני ב"ד בר"ה תוקעין בזמן ב"ד ובפני ב"ד איתמר נמי א"ר חייא בר גמדא א"ר יוסי בן שאול אמר רבי אין תוקעין אלא כל זמן שבית דין יושבין בעי ר' זירא ננערו לעמוד ולא עמדו מהו ב"ד יושבין בעינן °והא איכא או דלמא זמן ב"ד בעינן וליכא תיקו: ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה וכו': רואה פרט ליושבת בנחל שומעת פרט ליושבת בראש ההר קרובה פרט ליושבת חוץ לתחום ויכולה לבוא פרט למפסיק לה נהרא: **מתני'** *בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחד משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש *כיושיהא יום הנף כולו אסור: **גמ'** *ומנלן דעבדינן זכר למקדש דאמר קרא °כי אעלה ארוכה לך וממכותיך ארפאך נאם ה' כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין לה מכלל דבעיא דרישה: ושיהא יום הנף כולו אסור: מ"ט מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו אשתקד מי לא אכלנו בהאיר מזרח עכשיו נמי ניכול ולא ידעי דאשתקד לא הוה עומר האיר מזרח התיר השתא דאיכא עומר עומר מתיר דמיבני אימת אילימא דאיבני בשיתסר הרי האיר מזרח התיר אלא דאיבני בחמיסר מחצות היום ולהלן לשתרי דהא תנן* להרחוקין מותרין מחצות היום ולהלן לפי שאין ב"ד מתעצלים בו לא נצרכא דאיבני *)בחמיסר סמוך לשקיעת החמה אי נמי דאיבני בליליא (אמר) רב נחמן בר יצחק *רבן יוחנן בן זכאי

*) [נפרש"י דהכא ובתוס' סוכה דף מלא· ד"ה אי נמי מוכח דלא היה גרסתם בחמיסר]

בשיטת

רבינו חננאל

ועם ב"ד כלומר זו התקיעה שחל להיות בשבת אינה אלא בפני [ב"ד] בלבד זולתי בירושלים מותיב רבא ועוד זאת היתה ירושלים יתירה על יבנה שכל עיר שהיא רואה או שומעת כו' · פירושא לא תני ועוד אלא שיש שם דבר אחד שירושלים יתירה על יבנה זולתי זה לפיכך תני ועוד ואמרי' איזהו אם תאמר שהיו בירושל' תוקעין יחיראין וביבנה לא · והאמר ר' יצחק כי הוה מסיים ש"ץ תקיעתא ביבנה לא הוה שמע איניש קל אוניה מקל תקיעתא דיחידאי פי' שהיו תוקעין יחידאין ביבנה כל מי שלא שמע התקיעות שפי ש"ץ שבא מאחר שסיים היה כל יחיד ויחיד תוקעין יחיד · כדי לצאת ידי חובה שלא שמעו התקיעות שפי ש"ץ ואסיקנא כי היו תוקעין בזמן ב"ד ואפי' שלא בפני ב"ד · קשיא לרב הונא ופריק הכי קאמר בירושלים היו תוקעין בין בפני בית דין בין שלא בפני בית דין וביבנה לא היו תוקעין אלא בפני בית דין · ועוד זאת היתה ירושלי' יתירה על יבנה כו' · איכא דמתני הכי ביו"ה תעבירו שופר מלמד שכל יחיד ויחיד חייב לתקוע · אמר רב הונא ועם ב"ד בזמן בית דין בלבד · מותיב רבא תקיעות יובל ור"ה דוחין את השבת בגבולין איש וביתו ותריצנא בגבולין איש בביתו · ואמרינן איש בביתו דוקא ואפי' שלא בזמן ב"ד ודחינן לא לעולם איש וביתו ובזמן ב"ד · אבל שלא בזמן ב"ד לא . מותיב רב ששת שוה

היובל לר"ה לתקוע' ולברכות אלא שביובל היו תוקעין בין בב"ד שקידשו את החדש כו' ער אלא לאו הכי קאמר הא קמ"ל דאילו ביובל תוקעין חיו בין בזמן ב"ד ובין שלא בזמן ב"ד קשיא לרב הונא . ודחינן לא ה"ק ביובל היו תוקעין בין בפני ב"ד בין שלא בפני ב"ד · ובר"ה לא היו תוקעין אלא בפני ב"ד · ולעולם זה וזה בזמן ב"ד · איתמר משמיה דר' לעולם אין תוקעין אלא בזמן שב"ד יושבין · בעי ר' זירא ננערו ב"ד לעמוד ונזדמן דבר לעיין בו וחזרו ונתישבו והאדיכו בישיבה מאי תוקעין אי לא · ב"ר יושבין בעינן והא איכא · או דילמא זמן ב"ד בעינן וכבר עבר ועלתה בתיקו · ועוד זאת היתה ירושלים כו' : ת"ר רואה פרט ליושבת בנחל · כלומר הנחל מקים נמוך ואינה נראית מן הכרך · שומעת פרט ליושבת בראש ההר שנראית אינה שומעת · קרובה פרט ליושבת חוץ לתחום · ויכולה לבא פרט דפסיק ליה נהרא שאע"פ שהיא קרובה אינה יכולה לבוא · ירושלמי והוא שיהו כל הדרכים האלו בה · רואה ואינה שומעת כגון ירושלים מלמעלן והעיר מלמטן שומעת ואינה רואה ההר מפסיק · רואה ושומעת וקרובה ואינה יכולה לבוא הנחל מפסיק: [כַּתָּנִי'] בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום אחר משחרב הבית התקין ריב"ז שיהא ניטל הלולב בטדינה ז' ימי חג זכר למקדש שנא' כי נדחה קראו לך ציון היא דורש אין

לה

(3)

דאין חילוק בין שומע לתוקע דאל"כ לא מקשה כלום ע"ש: ד אין תוקעין. אע"פ שתקיעה שבות ויבא עשה של תורה וידחה שבות של דבריהם מ"מ גזרי' שמא יעבירו ד"א כר"ה (רמב"ם) הקשה מהרמ"פ בהגהותיו (°) דהא תקיע' שבות ומי גזרה שמא יתקן כלי שיר ומ"כ ומ"ל דאסור משום הא מי גזרה והעמידו דבריה' כמנקו עשה ותי' דהאי גזרה לא גזרו בתקיעת שופר דאל"כ לא יתקעו לעולם דגם בי"ע שייך שמא יתקן ומ"מ לא יתקעו מ"ע מן התורה אבל גזרה שמא יעבירו לא שייך אלא בשבת ושפיר גזרו ועיין בכ"ח וברא"ם שנדחקו בזה אבל לפי מ"ש הר"ן פ"ד דסוכ' ופ"ק דמגילה שהטעם שדוחין התקיעה מפני גזרה זו היינו משום דלא בקיאים בקביעא דירחא וכ"מ בגמ' וא"כ הדרא קושיא לדוכתיה דשמא דגזרה הוא שמא יתקן כלי שיר כמו בכל תקיעות דרשות ומאי דשרי בי"ע משום דמ"כ אי י"ע הוא עבדי מלוה ואי חול הוא לא עבדי ולא כלום משא"כ בשבת דעבדי' אשבו (°) וכתו' רפ"ג דסוכה בד"ה אימנו דידעי וכו' משמע דבאמת בתקיעה הטעם משום שבות הוא ע"ש ורפ"ד דר"ה ול"ע: ה לעורך גופו. ובי"ע אסור להשתמש בו כלל כמ"ש סי' תרס"ה דהוקלה למלותו (°) עיין סי' כ"א: במהרי"ל

ג ה שמע ט' תקיעות מט' בני אדם שתקעו כולם כאחד לא יצא שאין כאן פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה:

הגה ואם שניים תקעו כאחד כל הסדר ואפי' א' תקע בחלוקות יצא (ג) דיסיב דעתיה על הסופר: (הגהות מהרי"ו וגמרא פרק ראוהו ב"ד)

ד ו ° היה זה צריך פשוטה ראשונה וזה צריך פשוטה אחרונה (ד) תקיעה אחת מוציאה את (ב) שניהם:

ה ז °° י"ט של * ר"ה שחל להיות (ג) בשבת (ה) ד אין תוקעין בשופר: הגה ואסור לטלטלו אם לא ה לעורך (ד) גופו ומקומו: (מור וקרוב והגהות מהרי"ו ס"פ במה מדליקין):

°עסי' קמ"א ס"ב °°עסי' ס"ה ס"ג

כל

ב ס לא נרע מהפסקת שניה ושרי ואפי' לרמב"ן סימן תק"ן ס"א בתוקע (°) והריע וחזר ותקע והריע לא יצא שאני התם שהתוקע בעצמו תקע קול אחר בטעות הוה הפסק לתוקע שעושה מעש' התקיעה אבל השומע שאינו עושה מעש' אלא שמע קול אלא ה"ל לשמוע יצא אם אינו מקהסדר שיש לו לשמוע ולפ"ז גם כמעשה דס' תק"ל אם יצא התוקע כבר ועכשיו תוקע להוציא הקהל הו יוצאין גם לרמב"ן ג"כ עכ"ל ואיני מכיר שום חילוק בין טעות לטעו' דס"ם טעות הוא ואין לו ענין לשם הוה הפסק וכן בין שומע לתוקע אין חילוק דהא עיקר מצוה היא השמיעה ולא התקיעה: (ג) דיסיב דעתיה על הסופר: הגה ואסור לטלטלו אם לא ה לעורך (ד) גופו ומקומו: (מור וקרוב והגהות מהרי"ו ס"פ במה מדליקין)

באר היטב

והסכים עמו המ"א. ואינו כן דעת הט"ז עיין שם: (כ) שיהיה. דוקא כל התקיעה מוכל להשתמש לזה ולזה אבל להפסיק אד תקיעה אחת לזה ואחת לזה לא. ט"ז: (ג) בשבת. עיין מ"א וט"ז. דע שהרמב"ם ורש"י ז"ל פליגי בפי' מקדם ומדינה דהרמב"ם ז"ל ס"ל דבכל מקום שנזכר מקדם ירושלים בכלל ומדינה היינו שאר גבולים אבל ירושלים אינו בכלל מדינה ורש"י ז"ל ס"ל דמקדם היינו מקדם דוקא ומדינה היינו ירושלים ושאר גבולים ומעמתי מקשים מפס מכמי ארץ ישראל מהא דאמרינן ביומא על מחני' דשפרה ניסים נעשו לאבותינו בבית המקדש ופריך וגמי' פתח במקדש וסיים בירושלים וכפי דעת הרמב"ם דס"ל דבכלל מקדם הוי ירושלים א"כ מאי פריך הא בכלל מקדם הוי ירושלים ועיין יד אהרן שהרבה להקשות עוד: (ד) גופו. וכי"ט אסור להשתמש בו כלל כמ"ש סימן תרס"ה דהוקלה למלותו מ"א:

שערי תשובה

מפיו הקדוש שיש לבטלה וכן עשה מעשה וביטלה בבית המדרש הגדול הנוהגין ע"פ האר"י ז"ל: (ג) בדרך. עבה"ט וכ' בשמש צדקה סי' ד"ט שהקשו לו על מ"ש ה"ה פ"ב מהל' שופר דצריך כוונה כיון דעיקר המצות הוא הקשמיעה ואפי' התוקע משא"כ באכילת מצה כולי דקשה ע"ז מדין חליצה דהוי מעשה וע"ש שכתב ליישב זה באורך ובתשובת בן המחבר מברר ענין צריכיים הכוונ' במצות ע"ש ומ"ש הרדב"ז בענין סומא ע' בדבר שמואל סי' י"ב הסומא מוציא אחרים בתקיעת שופר וכבל מצות דאורייתא ע"ש בש"ע אע"פ שנשים פטורות כולי וכתב בשאגת אריה סי' ד"ד שיות' ראוי לאיש לתקוע לאשה משתתקע היא לעצמה או אשה לאשה וע"ש סי' ד"ו שאסור להוציא לילב או שופר לרה"ר לצורך אשה שחשוב לולב או תשמע תקיעת שופר. וע"ש סי' ד"ז שמותר להוציא לרה"ר לצורך איש שהוא מסופק אם תקע אם לא תקע וכן לטומטום וה"ה לולב עכ"ל והמח"ב כתב שהוא תפס במונה דס"ד להומרא מדאורייתא ואנן נקטינן דרק מרבנן א"כ כאן אסור וע"ש סי' ק"ח שאסור להוציא השופר לר"ה לצורך קטן וגם לאיש ששמע תקיעות דמיושב אסור להוציא לצורך תקיעות דמוסף וכן אסור להוציא ר"ח מן התורה ע"ש:

ביאור הגר"א

ס"ח: ס"ג שמע. כגי' תוס' שם ע"ש: ס"ד היה זה. ירושלמי דברכות שם ופ"ב דמגילה שם: ס"ה י"ט כו' דמ"ש ב"ד דאקרא"י מ"מ ב"ד סמוך בא"י בעינן. רמב"ם ופ"ם. ורש"י ורא"ש זעור כתבו ב"ד של כ"ג בעינן וכולם חלקו על הרי"ף שמפ' בחיבו ב"ד מופלג ועי' רא"ש: ואסור כו'. ע' תוס' דשבת ל"ו ד"ה הא ר"י כו' וד"ה הא ר"ש כו'. ונפקא מינה אדין זה לכולי עלמא בין לפסק ש"ע כפי' תל"ם ס"ד בין לפסק הרב שם:

גם כאן כהי דמלב השומע לא מיכפת לן מ"מ כיון שצריך כוונה התוקע להוציא והתוקע היה דעתו להפסיק התקיעה מקלת לזה ומקלת לזה אבל אם אם אינו מכוונו להשתמש לזה ולזה כיון שכולם הוא משתמש ל"ל כה ולפסר דלף דעה מ' מודה בזה כשכיון להפסיקה כשביל שני בעינן: במג"א ס"ק ג' דאין חילוק בין שומע לתוקע ע"ש: ס"ק ד') וא"כ כיומא דאסור משום כולי ולפענ"ד דלא מיבעיא לדעת הפסוקים כפי' שא"ח דבזמן הזה בקיאין אלא דאפילו לשאר הפוסקים הא כתבו שם דבמקום מלוה כגון לרקד בשמחת תורה שרי א"כ ס"ם הכא דיש להתיר ולא תחיכין מלוה לאוריתא אי לאו מעשמה דשמא יעבירנו ואפשר לומר דדוקא לענין עיפוח וריקוד ס"ל להכך פוסקים להתיר בזמן הזה או לאיכך בנוקום מלוה מאא"כ הכא שיש חשש שמא יתקן הסופר עלמו ודאי יש לגזור ומהאי מעמא אסור לגבן בכלי שיר ולא בקום מלוה כיון שיש לקום שמא יתקנו ועי' במג"א ר"ס אל"ח:

חכמת

יצא דאם הנירסא יצא א"כ קושייתינו במקומה עומדת דמה פריך ולכך עכ"פ להסוברים שם דדוקא ע"י אונס לא יצא מוכרח נירסא זו גם אף להסוברים דבכל ענין לא יצא מ"מ קשה קושייתינו כיון דהש"ס רוצה להוכיח מזה דבכל ענין שהה אינו חוזר וא"כ מנ"ל זה דלמא באמת יש חילוק בין היכי דראוי לבילה או לא כדקיי"ל כן בכמה דוכתי ונימא דמה דאמר ר"י שהוא חוזר היינו היכי דלא הוי אפשר לגמרי אבל באפשר אינו חוזר ומה פריך ובע"כ כנ"ל ומוכח דנירסא זו עיקר ודו"ק היטב כי היא ראיה גדולה בעזה"י ועיין בחיבורי על או"ח שנת תר"א דף ו' ע"א בסי' תקפ"ו ס"ה מ"ש שם בזה ע"ש ודו"ק ועיין בט"ז סק"ה כאן וכיוצא בזה כתבתי ביו"ד סי' קי"ז ועיין בחיבורי החדש על יו"ד מ"ש שם תמוה גדולה על הט"ז מן הש"ס דכתובות ע"ש ודו"ק היטב: (שם סעיף יה') יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת אין תוקעין בשופר. נ"ב נסתפקתי בר"ה שחל בשבת ועבר או שכח ותקע תקיעה אחת או ב' ולא נמי השלישית שיגמור השלישית אז לא ד"ל דניהו דהעמידו הז"ל דבריהם במקום מצוה שלא לתקוע היינו בשוא"ת אז הוי ניחא להו לקיים תקנתם ועקרו לדברי תורה בשוא"ת אבל בנדון זה שכבר עבר על עשה דדבריהם בקום ועשה וכבר תקע ואם יתקע עוד ניהו דעובר על דבריהם מכל מקום עשה מצוה וקיים מצות תקיעה של תורה אבל אם לא יתקע יותר א"כ לא קיים המצות כלל וסוף סוף עבר על איסור דדבריהם וכבר תקע וא"כ מפסיד שכבר עשה איסור ולא קיים שום מצוה כיון דלא נמד התקיעות דכל תקיעה בעינן פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה בכה"ב אפשר שלא העמידו הז"ל דבריהם כיון דסוף סוף לא נתקיים תקנתא דרבנן שכבר תקע אם נימא שבזה התירו לו לגמור התקיעות או לא. ולכאורה רציתי לפשוט ספק זה מביצה דף כ"א מברייתא דבשבי עצרת ששחטן שלא לשמן אי ששחטן לפני זמן שלהם וכו' ואם היתה שבת לא יזרוק ואם יזרוק הקטיר אימורין לעבד וקאמר שם הש"ס אם זרק דיעבד אין אבל לכתחלה לא והרי התם אם לא יזרוק יעשה איסור תורה למפרע ואעפ"כ העמידו דבריהם שלא לזרוק בשבת אף אם שלא יזרוק לא קיים המצוה כלל ואם יזרוק קיים מצות הקרבן שכשר הוא עכ"פ אך כד דייקינן עדיין יש לחלק דהתם אף אם יהיה הקרבן כשר עשה עבירה מן התורה רכתחלה היה אסור להקריב קרבן זה ועדיין חילל שבת מן התורה אף אם יזרוק ועוד דהתם לא הוי חובת היום כיון ששחטן שלא לשמן אז לפני זמנן משא"כ בזה דהוי מצות היום מן התורה בכך ואם יתקע כדין יוצא י"ח מן התורה ולא עשה שום עבירה רק עבר על גזירה דדבריהם. ובזה ז"ל דלא העמידו הז"ל דבריהם בכה"ג וצ"ע כעת לדינא ודו"ק: והנה הטעם בזה מדוע אין תוקעין בשבת עפ"י אגדתא כתבתי בפרשת כי תבא בחיבורי לתורה שנת תקצ"ז וכתבתי. שם כמה דרכים בזה בעזה"י גם בענין הווידוי בשבת ד"ה כתבתי שם ע"ש ודו"ק ועיין כאן בט"ז מ"ש בדבר המפורש להיתר וכ"ה והנה לדברי צ"ל דעכ"פ למה לא גזרו בשבת מכח שמא יתקן כלי שיר היינו כיון דא"א לתקן לגמרי מה"ט ושעם זה שייך תמיד א"כ אם נתיר בין"ט ולא בשבת יהיה כחוכא ואטילולא והנה נראה ראיה לזה ממ"ש במס' כסורות דף כ"ה ע"ב א"ל ר"פ לאביי דר"מ דס"ל החשוד לד"א חשוד לכל התורה כולה וס"ל דהחשוד על הדבר לא דנו וכא מעידו כהנים ה"נ דלא דייני דינא והא כתיב על פיהם יהיה כל ריב וכל נגע ובע"כ מוכח כדברי הט"ז ולכך אתי שפיר דפרכת הש"ס כך היא כיון דכתיב מפורש להיתר אין כח בדיינו לאוסרו וא"כ כיון דבכהנים אף דאחשידי כשרים לדון ממילא נמי בכל החשודים ראוי לומר כן דטעם אחד שוה להם ובכהנים אי אפשר לאסור שוב אי אפשר לתקן כלל והוי ממש כמו הכא בשופר ודוקו:עיין בבאר היטב שהביא מחלוקת דש"י והרמב"ם דלהרמב"ם ירושלים אינו בכלל מדינה ולדש"י ירושלים בכלל מדינה והנה ראיתי במדרש ריש מגלת אסתר וז"ל כל מקום שנאמר שדה הוי עיר ועיר הוי מדינה ומדינה אפרכא ומביא שם ראיה מדכתיב עבור בתוך העיר בתוך ירושלים וכו' א"כ מוכח להדיא דמה דנקרא בלשון הכתוב עיר נקרא בלשון המשנה מדינה ומוכח דירושלים נקרא בלשון חז"ל מדינה כדעת רש"י. ע"ש ודוק: והנה ראיתי בש"ע הקטנים כאשל אברהם סימן ת"ר שהביא בשם תשובה אחת שנסתפק באם עבר ונטל השופר בשבת ותקע בו וכירך אם יצא י"ח שופר או לא. וג"מ לענין ש"א יצטרך לברך ביום שני שהחיינו להסוברים דאם בירך ביום א' לא יברך ביום שני שהחיינו ע"ש ולפענ"ד נראה לפשוט זה מהא דפריך בר"ה וסוכה ובפ"ו דחולין על רבא דאמר אם תקע לא יצא אם נטל לא יצא ע"ש ואי נימא דבנטל בשבת הלולב או תקע בשופר יצא א"כ מה פריך הרי כל הך דינא דמצות לאו ליהנות ניתנו פירש"י השעם מכח דלעול על צוואריהם ניתנו וא"כ מוכח דהיינו דוקא בדבר לכתחלה אסור משא"כ תשמים יש בעלמא לזה הכיון מפי' כ"ל מלילות דאסורים בתשמים ע"ש. והיה יכול להכיון גם מפי' תרנ"ח מעני סוכה ע"ש:

שלמה

מצוה דהוי הכרח וחוב עליו אז שייך לו' דהוי לעול על צוואריהם אבל היכא דלא הוי מצוה והכרח עליו ואעפי"כ אם עשה מקיים המצוה בזה מודה רבא דלהנות ניתנו עכ"פ קושיא ליכא די"ל דרבא לא קאמר מצות לאו ליהנות ניתנו רק באם היה מוכרח לעשותו אבל בלא היה הכרח מודה דבא דלהנות ניתנו וא"כ קשה מה פריך נימא דהך בדייתא דתקע לא יצא נטל לא יצא מיירי בשבת דבזה לכתחלה לא היה מחויב לעשותו וכיון דעכ"פ לא היה מוכרח לעשותו הוי ליה הנאה ואעפי"כ אם תקע או נטל אם לא הוי של איסורי הנאה הוי יוצא ועשה מצוה ופטור ביום שני משהחיינו אך אם הוי איסורי הנאה כיון דאם נימא בזה יצא הרי נהנה מאיסורי הנאה ועשה עבירה אז שוב הוי מהכ"ע ככך ממילא שוב לא יצא ומאי פריך אלא ודאי מוכח מזה דבשבת אף בנטל של היתר ותקע בשל היתר לא יצא וחייב לברך ביום שני שהחיינו כדין.גם י"ל בזה דלכך לא מהני לי' אפילו בדיעבד מכח דהוי מהכ"ע כיון דעבר אדרבנן והרי אף באיסור דרבנן נחשב מהכ"ע כדמוכח בפ"ב דפסחים גבי טבל טבול מדרבנן ופירש"י שם ע"ש ובזה לא הרגיש האשל אברהם שם ואין פנאי להאריך. ויש להעיר בזה דלכך נתן רבא בביצה דף י"מ טעם אחר לטבילת כלים משום מתקן ולא קאמר הטעם משום שמא יעבירנו והרי טעם זה מוכרח נבי שופר וקולב ועיין במפורשים ולפמ"ש י"ל דהנה משמע לרבא בכל הני דאפילו בדיעבד לא מהני דאל"כ לא אשתמיט תנא מלאשמועינן דהיינו דוקא לכתחלה ובדיעבד יצא ובע"כ בדיעבד נמי לא מהני ולפ"ז אתי שפיר דבשלמא בהני דהוי מצוה א"ש כיון דאסרו לכתחלה משום שמא יעבירנו ממילא בדיעבד לא יצא דהוי מהכ"ע אך נבי שביבת כלים דלא הוי מצוה מכח גזירה דשמא יעבירנו הוי ראוי שיועיל בדיעבד כיון דמה דהוה הוה ואף אם נימא דלא יצא שוב לא נסתלק לנו החשש שהיה לנו כבר ולבך הוי ראוי לו' דבדיעבד מהני לבך הוצרך לטעם מתקן ובזה שפיר לא מהני בדיעבד דבזה נ.תקן האיסור כיון דלא מהני לא תיקן כלום אך אם בדיעבד מהני שפיר תיקן לכך לתקן האיסור אמרינן דאפילו בדיעבד לא מהני מכח שמא יעבירנו חשש זה לא יתוקן אף אי נימא דבדיעבד לא מהני וכיון שלא יתוקן הוי ראוי לו' דבדיעבד מהני לכך לא רצה רבא לתרץ בזה שמא יעבירנו דלמה לא יועיל בזה בדיעבד אבל התם נבי מצוה דהוי מצוה הכאה בעבירה שפיר סני בהך טעמא כיון דלכתחלה עכ"פ אסור מכח שמא יעבירנו ממילא אף דיעבד לא מהני כיון דהוה מהכ"ע ולכך אא"ש יותר תידיק הנ"ל שכתבתי דלרבא לשיטתו דמתרץ כביצה מכח שמא יתקן א"כ בע"כ דס"ל דבדיעבד לא מהני באלו ולכך פריך מאם תקע לא יצא ואי אפשר לתרץ בשבת דבשבת אף בהיתר לא יצא ומוכרח דין הנ"ל דבדיעבד נמי לא יצא ולא מכח טעם האשל אברהם דבדיעבד לא מהני דא"כ אכתי לא הוצרך רבא בשבילת כלים לטעם אחד רק כדברינו מכח מהכ"ע ולכך הוצרך בכלים לטעם אחר מכח מתקן וא"ש ודוק היטב בזה ובחיבורי על או"ח משנת תקצ"ב בסימן תקפ"ח הארכתי בזה ע"ש ודו"ק היטב:

סי' תקפט סעיף א' כל שאינו מחויב בדבר אינו מוציא אחרים ידי חובתן וכו'. נ"ב הנה בדין מה שאחד מוציא חבירו בשופר ומגלה אם הוי מטעם שליחות או עדבות נראה כעת דאי' ברורה מן התורה דהוי דק מטעם ערבות דהרי בפרשת וילך אמר ויקח משה וגו' ויתנה לכהנים בני לוי הנושאים ברית ה' וגו' ויצו אותם ואת זקני ישראל וגו' תקרא התורה הזאת באזניהם וגו'. והנה באמת קיי"ל דהמלך קורא ולא אחר ומלשון הכתוב שאמר תקרא משמע שהכהנים וזקני ישראל יהיו הקוראים והרי הם אין קוראין רק המלך. והרי כיוצא בזה מפורש בפ"ב דקידושין ושחטו אותו וגו' וכי כל הקהל שוחטין והלא אינו שוחט אלא אחד מכאן ששליחו של אדם כמותו. א"כ תינה התם אבל כאן היאך אמר תקרא הרי אין קוראין רק המלך וא"ל משטעם שליחות דהרי כל מידי דלא מצי עביד לא מצי משווי שליח וכיון דהם א"י לקרות היאך שייך בזה שליחות וז"ל הרמב"ם בהלכות חגיגה פ"ג ה"ו ויראה עצמו כאילו עתה נצטוונו בה מפי הגבורה שהמלך שליח הוא להשמיע דברת האל עכ"ל.משמע דהמלך הוי שלוחא דרחמנא וא"כ היאך כתיב תקרא דמשמע שהם יהיו הקוראין. והנה הן אמת לפמ"ש התוס' בקידושין ונדרים בכוונת בעיות הש"ס שם בנדרים די"ל היכי דהוה שלוחא דרחמנא הוי נמי שלוחא דידן אף דלא מצי עביד הוי א"ש כיון דהרמב"ם פ"ל דהוי נמי שלוחא דידן ושפיר אמר תקרא. אך קשה למה דמיבעיא בש"ם בנדרים אם הני כהני שלוחי דידן הו"ל למפשט מקרא הזה דהיכי דהוה נמי שלוחא דרח מנא יכול להיות אף שלוחא דידן. מיהו זה י"ל דהש"ס לא מיבעיא אם אפשר להיות כן דודאי אפשר ואפשר רק דמיבעי' ליה אם עשאן לשלוחי דידן או לא בעינן כלל שליחות בקרבנות וא"צ להיות שלוחי דידן אבל על אפשר לא מספקא לן. אך עכ"פ קשה לדעת הר"ן שמתרץ קושית התוס' בע"א ולא ס"ל הך תירוצא קשה עליו מהך קרא בע"כ דמזה אינו מטעם שליחות רק כיון דהם שומעין נ"כ הקריאה וכל ישראל ערבים הוי כאלו קורין בעצמם אף דל"ש בזה שליחות ומוכח דבכה"ג חיכי דהם שומעין א"צ לשליחות רק יוצאין משעם ערבות

השקל

מ"מ על קרבן תמיד שחר היו אומרים שיר של חול: א"כ אם היו תוקעים בנבוליים אם חל בשבת אם בא עדים בשחר גזרינן דלמא לשנה הבאה לא יבאו עדים בשחר עד לאחר ויהיה היום חול ומ"מ יתקעו בשחר ויאמר אשתקד תקענו בשחר גם בשנה זו נתקע בשחר והם לא ידעו שאני אשתקד בא עדים בשחר אבל שנה זו שעדיין לא בא עדים בשחר ושמא לא יבאו היום עדים כלל משא"כ במקדש דהוי במקום זריזים לא גזרו: וכתב שזה כוונת הרי"ף במ"ש הטעם דלא בקיאים בקביעא דירחא ר"ל בר"ה דבאותו יום אין אנו בטוחים שיבאו היום עדים זה קרי הרי"ף א"א בקיאים כו' דממ"כ אם י"ע הוא. דהיינו שיבאו היום עדים: ואם חול ר"ל שלא יבאו היום עדים כלל משא"כ בשבת ר"ל בשבת שפיר גזרי' לאסור התקיעה שמא לא יבאו עדים ולא יהיה היום ר"ה ועביד אסור' דעבר על שבות שמא יתקן כ"ם דהא עכ"פ היום ודאי שבת: וכתו' כו' שהקשו ג"כ קושית הר"ן הנ"ל תי' דשאני לולב דאי אפשר לעשות כלים משום מתקן ולא קאמר הטעם משום שמא יעבירנו והרי טעם זה מוכרח נבי שופר וקולב ועיין במפורשים ולפמ"ש י"ל דהנה משמע לרבא בכל הני דאפילו בדיעבד לא מהני דאל"כ לא אשתמיט תנא מלאשמועינן דהיינו דוקא לכתחלה ובדיעבד יצא ובע"כ בדיעבד נמי לא מהני ולפ"ז אתי שפיר דבשלמא בהני דהוי מצוה א"ש כיון דאסרו לכתחלה משום שמא יעבירנו ממילא בדיעבד לא יצא דהוי מהכ"ע אך נבי שביבת כלים דלא הוי מצוה מכח גזירה דשמא יעבירנו הוי ראוי שיועיל בדיעבד כיון דמה דהוה הוה ואף אם נימא דלא יצא שוב לא נסתלק לנו החשש שהיה לנו כבר ולבך הוי ראוי לו' דבדיעבד מהני לכך הוצרך לטעם מתקן ובזה שפיר לא מהני בדיעבד דבזה נ.תקן האיסור כיון דלא מהני לא תיקן כלום אך אם בדיעבד מהני שפיר תיקן לכך לתקן האיסור אמרינן דאפילו בדיעבד לא מהני מכח שמא יעבירנו חשש זה לא יתוקן אף אי נימא דבדיעבד לא מהני וכיון שלא יתוקן הוי ראוי לו' דבדיעבד מהני לכך לא רצה רבא לתרץ בזה שמא יעבירנו דלמה לא יועיל בזה בדיעבד אבל התם נבי מצוה דהוי מצוה הכאה בעבירה שפיר סני בהך טעמא כיון דלכתחלה עכ"פ אסור מכח שמא יעבירנו ממילא אף דיעבד לא מהני כיון דהוה מהכ"ע ולכך א"ש יותר תידיק הנ"ל שכתבתי דלרבא לשיטתו דמתרץ כביצה מכח שמא יתקן א"כ בע"כ דס"ל דבדיעבד לא מהני באלו ולכך פריך מאם תקע לא יצא ואי אפשר לתרץ בשבת דבשבת אף בהיתר לא יצא ומוכרח דין הנ"ל דבדיעבד נמי לא יצא ולא מכח טעם האשל אברהם דבדיעבד לא מהני דא"כ אכתי לא הוצרך רבא בשבילת כלים לטעם אחד רק כדברינו מכח מהכ"ע ולכך הוצרך בכלים לטעם אחר מכח מתקן וא"ש ודוק היטב בזה ובחיבורי על או"ח משנת תקצ"ב בסימן תקפ"ח

את העם ומודיעין אותן: **י בזמן הזה שאנו עושין שני ימים בגלות כדרך שתוקעין בראשון תוקעין בשני. ואם חל יום ראשון להיות בשבת ולא היה במקום בית דין הראויין לתקוע תוקעין בשני בלבד:**

פרק שלישי

א כמה יתקיעות חייב אדם לשמוע בראש השנה. תשע תקיעות. לפי שנאמר תרועה ביובל ובראש השנה שלש פעמים וכל תרועה פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה. ומפי השמועה למדו שכל תרועות של חדש השביעי אחד הן. בין בראש השנה בין ביום הכפורים של יובל תשע תקיעות תוקעין בכל אחד משניהן. תקיעה ותרועה ותקיעה, תקיעה ותרועה ותקיעה, תקיעה ותרועה ותקיעה: **ב** תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו בה ספק לפי אורך השנים ורוב הגלות ואין אנו יודעין היאך היא. אם היא הילולה שמיללין הנשים ביניהן בעת שמייבבין. או האנחה כדרך שיאנח האדם פעם אחר פעם כשידאג לבו מדבר גדול. או שניהם כאחד האנחה והילולה שדרכה לבא אחריה הן הנקראין תרועה. שכך דרך הדואג מתאנח תחלה ואחר כך מילל. לכך אנו עושין הכל: **ג** הילולה היא שאנו קוראין תרועה. והאנחה זו אחר זו היא שאנו קוראין אותה שלשה שברים. נמצא סדר התקיעות כך הוא. מברך ותוקע תקיעה ואחריה שלשה שברים [ה] ואחריה תרועה ואחריה תקיעה. וחוזר כסדר זה שלש פעמים. ותוקע תקיעה ואחריה שלשה שברים ואחריה תקיעה וחוזר כסדר זה שלש פעמים. ותוקע תקיעה ואחריה תרועה ואחריה תקיעה וחוזר כסדר הזה שלש פעמים. נמצא מנין התקיעות שלשים כדי להתחלק מן הספק: **ד** *שיעור תרועה כשתי [ב] תקיעות. שיעור שלשה

א עור פי' תקע ממ"ג שם: ב עור וסמ"ג שם:

השגת הראב"ד

*שיעור תרועה וכו'. כתב הראב"ד ז"ל כל זה שיעור המעתיק הוא אלא שיעור תקיעה כג' תרועות שיעור תרועה כג' שברים. ודע שאין מחלוקת בין התנאים אלא בענין התרועה מה היא וכמה שיעורה כי התנא האחד אומר כי התרועה היא שלשה שברים והוא שיעור גדול אבל שיעור התקיעה אחד הוא לשניהם כמו' עמיעות או כג' שברים שכל שיעור אחד ומי שאומר שברים הוא שאומר שיעור תקיעה כתרועה ומי שאומר עמיעות הוא שאומר שיעור תקיעה כג' תרועות, עכ"ל:

י בזמן הזה שאנו וכו'. קשיא לי שברא מלשון רבינו שאפילו עתה שאין אנו מקדשין ע"פ הראייה תוקעין בב"ד קבוע שאמר ולא היה במקום ב"ד הראויים לתקוע משמע שאפשר להמנע עתה ב"ד הראויים לתקוע. ולמעלה פסק שאין תוקעין אלא בב"ד שקדשו את החדש. וא"ל שהטעם שאמרו שאין תוקעין אלא בב"ד שקדשו את החדש הוא לפי שאם היינו מתירין לתקוע בכל ב"ד אע"פ שלא קדשו את החדש באותו ב"ד היו באים לתקוע אף בב"ד של עיר אחרת שלא קדשו החדש באותה העיר והם לא ידעו אם היום קדש או למחר ואותו היום אינו ר"ה ותוקעין בשבת דלמו יו"ט ואי"כ עכשיו שהכל עושין ע"פ חשבון ועושין שני ימים הרי הדבר אצלנו ודאי וליכא למיחש להכיא דב"ד שקדשו את החדש ולפיכך כל ב"ד קבוע וסמוך תוקעין והרי הוא כב"ד שקדשו את החדש: ומ"ש כדרך שתוקעין בראשון תוקעין בשני וכו'. שלא תאמר הואיל ובקיאין בקביעת דירחא יום ראשון עיקר ואין צריך לתקוע בשני או אם ת"ל שצריך ה"מ בשתקעו בראשון שהוא העיקר אבל אחר שלא תקעו בראשון מה מועיל תקיעת השני קמ"ל תוקעין בשני בלבד. ויותר נכון לומר שרבינו כתב הדין לזמן שהיו מקדשין ע"פ הראייה כמו שכתב דיני עומאה וטהרה ודיני הקרבנות אע"פ שאין עכשיו וזה עיקר: הרי

לחם משנה

י בזמן הזה וכו'. כתב ה"ה ולא כתב יום שני כלומר היה לו לכתוב אחד מימי ר"ה ולמה פרט יום ראשון דוקא:

פ"ג ב תרועה זו האמורה בתורה נסתפק לנו בה ספק וכו' לכך אנו עושין הכל וכו'. כתב ה"ה ולזה נתכוון רבינו שכתב למעה והוא וכו'. קשה דאיך כתב זה בכוונת רבינו דלכאורה א"א לייחס כן בדבריו דשם כתב לא שיעמע תרועה ואחריה שתי תקיעות או שתי תקיעות ואחריהן תרועה ע"כ. דמשמע דכוונתו דכשעומע תר"ת לא שיעמע התרועה ואח"כ שתי תקיעות או אפכא אלא הכל על הסדר. ובתר"ת קא עסיק רבינו ואם כמו שפירש בו ה"ה שהכוונה לומר שכשעומע תר"ת לא שמע בין תקיעה והתרועה תקיעה אחרת אע"פ שאחר כך שומע התרועה, ונדחוק ונפרש מ"ש או שתי תקיעות ואחריהן תרועה כלומר אע"פ שאח"כ יעמע תקיעה אחרת, וכן מ"ש לא שיעמע תרועה ואחריה שתי תקיעות רולה לשמוע תרועה ותקיעה ושמע התרועה של תר"ת ואח"כ שתי תקיעות קשה דמאי איכפת לן אם שמע שתי תקיעות ואח"כ התרועה כיון שעומע התקיעה אחרונה לבסוף נימא שהתקיעה העייה מהשתי תקיעות שעמע ראשונה הוא שעולה והוי הכל על הסדר. וי"ל דכיון דכוונתו לגאה בתקיעה הראשונה שעמע אינו עולה לו השייה כלל דתקיעת שופר צריך כוונה א"כ אפשר דמעמע ליה הכי מיתורא דלשון רבינו שאחר שכתב על סדרה למה כתב אח"כ לא שיעמע וכו' אלא שבתחלה אמר דין אחד ואח"כ דין אחר ונס זה דוחק. והיותר נכון שרלה ה"ה לכלול כך בלשון רבינו אע"פ שאינו מבואר בדבריו יפה. וע"ק בדברי ה"ה למה לא הביא ראיה מן הגמרא שאמרו שם בסוף ר"ה (דף ל"ד:) בברייתא וכשהוא שומען שומען על הסדר. וע"ק לקמן שהביא ראיה מן הירושלמי למה לא הביא ראיה מגמרא דידן מהברייתא. וי"ל דאי מהברייתא ה"א לכתחלה לא אבל בדיעבד יצא לכן הביא מהירושלמי דקאמר על מימרא דר' יוחנן דאמר יצא והוא שעמען על הסדר אבל אם לא שמען על הסדר מעמע דלא יצא וכותא ה"ה כאן להביא ראיה דלא יצא ולכך הביא ראיה (מהירושלמי) מדברי רבינו ולא מן הגמרא והוא נכון:

ד שיעור תרועה כשתי תקיעות. כתב ה"ה ורבינו לא הזכיר שיעור כו'. מהא דכתב ה"ה נראה לו שרבינו מפרש כפי' בעל העטור שכתב בעל העטורים ז"ל דתנא דידן ותנא ברא לא פליגי בענין השיעור דכ"ע שברי דשיעורא הדא הוא אלא דמ"ד שיעור תרועה כג' יבבות ר"ל שצריך לעשות התרועה כענין ג' יבבות במהירות שהם

הגהות מיימוניות

בע"א ע"ש וכן בתוס', ע"כ: [ה] אומר ר"ת שצריך לעשות השלשה שברים בנשימה אחת דבמקום תרועה קיימי אבל ג' שברים ותרועה דקשר"ק לא מסתבר דגנוחי וילולי לא עבדי אינשי בנשימה אחת. וראבי"ה הוסיף לאמץ דבריו ע"ש בספרו, ע"כ: [כ] כן איתא בברייתא ופריך מינה אמתני' דאמר שיעור תרועה כג' יבבות אמר אביי בהא ודאי פליגי דכתיב יום תרועה ומתרגמינן יום יבבא וכתיב באת סיסרא ותיבב מ"ס גנוחי גנח ומ"ס ילולי יליל ופר"ח ג' יבבות הן ג' כחות של כל שהו שהן רצופין וכן פר"ש וריב"א, וריב"ם פי' דיבבא הן ג' בחנת של כל שהוא שהן לג' יבבות ט' כחות ובעל ס"ח רואה דבריהם. וצריך ליזהר שלא יאריך בשברים יותר מדאי שלא יהא נראה בתקיעה לסר בדאית ליה ולמר כדא"ל וצריך לעשות התקיעה כשיעור היבבות של אותו סדר

מגדל עוז

פ"ג כמה תקיעות חייב אדם לשמוע עד כדי להסתלק מן הספק. פרק י"ע של ר"ה (דף ל"ג): שיעור תרועה כשתי תקיעות שיעור שלשה שברים כתרועה: כתב הראב"ד ז"ל כל זה שיעור המעתיק היה וכו' תקיעה כשלש תרועות עכ"ל: ואני אומר הראב"ד ז"ל עומד כשיטת ריב"ם והעומדים בשיטתו מרבותינו בעלי התוספות ז"ל שפירשו כי כל יבבא שלשה עוטין הן והשלש יבבות הן כשיעור התקיעה שהן ע' עוטין וע"פ הירושלמי אמי עתיד לכתוב בעז"ה ומתני' תני שיעור תקיעה כג' תרועות ר"ל אחת מג' תרועות דהיינו ע' עוטין כדקתני סיפא שיעור תרועה כג' יבבות וכל יבבא ג' עוטין שנמצא שיעור התקיעה והתרועה ע' עוטין כל אחת ואחת מהן וכן הסכימו רבינו. אמנם רש"י ז"ל פי' ג' יבבות ג' כחות בעלמא כל שהן ופירשו המפרשים ז"ל לדעתו על פי הירושלמי שכל כח הוא עוד אחד שהוא יבבא אחת ולפי זה נמצא שיעור דתרועה ג' עוטין כדקתני סיפא שיעור תרועה כג' יבבות

אינה אסורה אלא משום שבות: ח *[א]כשגזרו שלא לתקוע בשבת לא גזרו אלא במקום שאין בו בית דין. אבל בזמן שהיה בית המקדש קיים והיה בית דין הגדול בירושלים היו הכל תוקעין בירושלים בשבת כל זמן שבית דין יושבין. ולא אנשי ירושלים בלבד אלא כל עיר שהיתה בתוך תחום ירושלים. והיתה רואה ירושלים לא שתהיה בתוך הנחל. והיתה שומעת קול תקיעת ירושלים לא שתהיה בראש ההר. והיתה יכולה לבוא בירושלים לא שיהיה נהר מפסיק ביניהם. אנשי אותה העיר היו תוקעים בשבת כירושלים. אבל בשאר ערי ישראל לא היו תוקעין: ט ובזמן הזה שחרב בית המקדש כל מקום שיש בו בית דין קבוע והוא שיהיה סמוך בארץ ישראל תוקעין בו בשבת. ואין תוקעין בשבת אלא בבית דין שקידשו את החדש אבל שאר בתי דינין אין תוקעין בהן אף על פי שהן סמוכין. ואין תוקעין אלא בפני בית דין גדול בלבד כל זמן שהן יושבין ואפילו ננערו לעמוד ולא עמדו תוקעין בפניהם. אבל חוץ לבית דין אין תוקעין. ולמה תוקעין בפני בית דין מפני שבית דין זריזין הן ולא יבאו התוקעין להעביר השופר בפניהם ברשות הרבים שבית דין מזהירין את

א טור סי' תקפה סמ"ג עשין מב:

השגת הראב"ד

*כשגזרו שלא לתקוע וכו'. כתב הראב"ד ז"ל ההפוכין שספר זה המתחבר הענינים ולא הביא לוחם על סדר הגמרא הם גרמו לו לשנות הדברים ממה שהן והל"ל בכאן אסרו בתחלה לתקוע בעיר אפילו בירושלים אבל במקדש היו תוקעין וכו' אבל משתרב ב"ה וכו' ואע"פ שאין צורך להזכיר כלל. וגם כזה עשה כי בזמן ב"ה לא היו תוקעין אלא במקדש אבל בזמן שחרב תוקעין בכל הסמוך לה עכ"ל:

לחם משנה

ח כשגזרו שלא לתקוע וכו'. (שם כ"ע:) יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משחרב ב"ה החקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד. ופי' רבינו ב"ד קבוע וסמוך: ואין תוקעין בשבת אלא בב"ד שקידשו וכו'. ברייתא שם (דף ל'): ומ"ש ואין תוקעין אלא בפני ב"ד גדול בלבד וכו'. ברייתא פירשוה כן בגמ' אמר גמי מ"ר חייא בר גמדא אמר ר' יוסי בן שאול אמר רב אין תוקעין אלא כל זמן שב"ד יושבין ולפי שהדיינין האלו יושבים כל אחד ממקומו כהבה רבינו כל אחד בפני עצמו ולא כלנס יחד. ומ"ש ואין תוקעין אלא בפני ב"ד גדול. פירוש קבוע וסמוך שקדשו החדש בזמן

את החדש. ברייתא שם (דף ל') היא וכן שאר הדברים מבוארים שם בגמרא. וננערו לעמוד בעית דלא איפשיטא ולקולא שם לפי שאין זה אלא גזרה של דבריהם בזמן

הרא"ד בהשגות ופי' הרי"ף ז"ל. ויש פירוש אחר בהפך והוא שהוזכר בדברי הרי"ף ואית דאמרי אפכא והוא פירוש התוספות הוזכרה שם בתוספות גרסא אחרת ומלאתיה בגמרא כתיבת יד תל"ה מתעסקין בהן עד שילמדו אפילו בשבת ואין מעכבין את התימוקות מלתקוע ביו"ט הא בשבת מעכבין הא אמרת רישא אפילו בשבת אין מעכבין ל"ק כאן בקטן שהגיע להיותך כאן בקטן שלא הגיע לחיוך. והרב המגיד נראה שסובר כדברי רבינו דהוא מפרש כאית דאמרי בהרי"ף ז"ל דטפי יש להחיר כשלא הגיע להיותך מהיכא דהגיע ופשוט הוא שכך דעתו של רבינו ז"ל דאי דעתו להתחיר בלא הגיע להיותך טפי ומוונכו לומר דהיכא דלא הגיעו אין מעכבין בשבת אבל אין מתעסקין אבל היכא דהגיעו לחיוך יש שם קולא יותר דאפילו להתעסק עמהם בשבת מותר ולזה כתב התימוקות שלא הגיעו לחיוך אין מעכבין אבל הגיעו אפילו מתעסקין בשבת אבל ביו"ט אפילו שלא הגיעו להיותך מותר להתעסק וז"א ומותר לגדול להתעסק וכו' כלומר דאפילו לא הגיע להיותך מתעסק עמהם מפני שלא אמרו בברייתא אלא אין מעכבין בשבת כלומר בשבת אין מעכבין אבל ביו"ט אפילו מתעסקין. א"א לפרש כן בדברי רבינו ז"ל דאם כן לא היה לו לומר בין קטן שהגיע להיותך וכו' דקטן שהגיע להיותך מאן דכר שמיה פשיטא דאפי' ההתעסקות בשבת מותר בו ובשלמא לפירוש ה"ה הולך להזכירו משום דבשבת אין מתעסקין בקטן שהגיע להיותך ולכך הולך לומר דביום טוב מתעסקין אפילו בו אבל למאי דפרישית מאן דכר שמיה בקטן שהגיע להיותך דעד השתא בקטן שלא הגיע קא עסיק ובקטן שהגיע לא הולך לומר דין זה דפשיטא דאפילו בשבת מתעסקין א"ו דמה שפירש ה"ה עיקר. ועוד דבשלמא השתא הזכיר היתר ההתעסקות בשבת כדכתב ה"ה דפסיק לחלוקה בתרתי וקאמר מותר להתעסק בהן כדי שילמדו והיינו אפילו בשבת ואח"כ אמר ביו"ט והוי כאילו אמר וביו"ט והוי חלוקה אחרת דקאמר דביו"ט בכל הקטנים מותרים. אבל אם נפרש בהפך נמצא היתר ההתעסקות בקטן שהגיע להיותך ואין לו אמר. אלא שקשה למה שפירש ה"ה דלמה כתב דבלא הגיע להיותך מותר ביו"ט אפילו בשבת מותר גמי להתעסק לזה חיבת הוא ז"ל דלא נקט ביו"ט אלא משום קטן שהגיע להיותך. וקשה טובא דכמאן גרים רבינו ז"ל בגמרא אי גרים כגירסתנו קשה טובא לגרסתנו אין מעכבין בשבת בכל הקטנים ורבינו כתב דמעכבין בקטן שהגיע להיותך שכן כתב התימוקות שלא הגיעו וכו' אין מעכבין משמע הא הגיעו מעכבין וכן כתב ה"ה בדברי רבינו ועוד דמותר להתעסק ביו"ט לא הוזכר לגירסא זאת דלא אמרו אלא אין מעכבין בשבת ואין ג"ל ביו"ט אבל להתעסק ביו"ט לא הוזכר כלל היתר בגמרא. ואי הוא גרים כגירסא שנזכרה בדברי התוספות מ"מ קשה דמאין מצא היתר לקטן שהגיע להיותך ביו"ט דשם לא אמרו אלא אין מעכבין את התימוקות מלתקוע ביו"ט אע"ב שיש

מגדל עוז

שהעמיק לשון מן הירושלמי לתשמוענין מילתא אגב אורחיה שלא בא"ד ר"ה ודברי פי חכם הן. ור"מ ז"ל הלך בדרך רבותיו נוחי נפש ועל דרך הבבלי שלא חילק זה החילוק וכבר כתבתי כמה פעמים טעם סעיכתו על הבבלי בסיותו חולק על הירושלמי: בשגזרו שלא לתקוע עד סוף הפרק. פרק י"ט של ר"ה (דף ל"ד): כתב הראב"ד ז"ל ההפוכין שספר זה המתבר וכו' תוקעין כל הסמוך לה עכ"ל: ואני אומר לו השם רבינו הראב"ד ז"ל לדעת דעת ר"מ ז"ל ורבותיו לפירוש מקדש ומדינה אשר

ושמת ההשגות היא כלשון הראשון הכתוב בהלכות דאדרבה בשהגיעו להיותך הוא דאפילו בשבת ובלא הגיעו דוקא ביו"ט אבל לא בשבת. וכתב רבינו בשבת דאינה יו"ט של ר"ה לפי שביו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת. וכן נראה מן הירושלמי:

ח כשגזרו שלא וכו'. (שם כ"ע:) יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משחרב ב"ה החקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד אמר ר' אלעזר לא החקין אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו ב"ד ושוד זאת היתה ירושלים יהיה עלה על יבנה שכל עיר שהיא רואה ושומעת וקרובה ויכולה לבא תוקעין וביבנה לא היו תוקעין אלא בב"ד בלבד ע"כ במשנה. ופירושה לדעת רבינו כך היא שמה שאמרו אבל לא במדינה אינו ר"ל אלא בגבולין אבל ירושלים עצמה הרי היא בכלל מה שאמרו במקדש היו תוקעין וכן פירש רבינו בפירוש המשניות. וזהו מה שאמרו ושוד זאת היתה ירושלים יהיה דקודש הרבן היה היהרון הזה וה"ק ושוד זאת היתה ירושלים יהיה קודש הרבן שהוא קודש החקנה ליבנה אחר חורבן ואחר תקנה וכן פירשו בתוס' ויש בזה שטה אחרת ומדינה כולל אפילו ירושלים עצמה ולפי שאין זה מעלה ומוריד לנו דמאי דהוה הוה לא אאריך בזה:

ט ובזמן שחרב וכו'. מ"ש רבינו שבעינן ב"ד סמוך בא"י וזהו מומתה כן הוא עיקר ואע"פ שמן ההלכות משמע דה"ה לכל ב"ד קבוע ומוכהה אע"פ שאינו סמוך ולכך העידו שהיו תוקעין לפני הרב אלפסי ז"ל בשבת של ר"ה ולא סמכו עליו בדבר זה אפילו תלמידיו אלא דוקא במקום בית דין הסמוך וכן כתב הרמב"ן ז"ל. ומ"ש רבינו ב"ד שקדשו את החדש. ברייתא שם (דף ל') היא וכן שאר הדברים מבוארים שם בגמרא. וננערו לעמוד בעית דלא איפשיטא ולקולא שם לפי שאין זה אלא גזרה של דבריהם בזמן

דלהות ולומר דמאי דנקט אין מעכבין הוא לומר דבשבת לא מבעיא דאין מתעסקין אלא אפילו מכוכא מעכבא מ"מ לא ידענא מנא ליה הא לרבינו דאמאי לא קאמר דברייתא בדיוקא נקט אין מעכבין לומר ביו"ט אבל אין מתעסקין. ונראה לתרץ דודאי דהוא גרס כגירסת התוס' ומ"מ יש לו לרבינו היתר זה דסובר רבינו דפשטא דמתניתין ביו"ט אינו אבל בוונא אינו בין בקטן שהגיע ובין בקטן שלא הגיע וכי תילו בגמרא כאן בקטן וכו' לא תירצו אלא לברייתא משום דכבר שנה שהתעסקות כל שכן מילוקא בתרא אבל מתני' זו אף זו קתני וכיון דמתניתין בשתמא אינו א"כ אפילו בקטן שהגיע מותר שהתעסקות ביו"ט אבל מדברי התוס' דרים ערכין (דף ב') משמע דתירוצא דקאמר כאן בקטן כו' מתניתין נמי קאי ומ"מ דעת רבינו כך כמ"ש:

ח כשגזרו שלא לתקוע בשבת וכו'. לפירוש קשה קלת דמקדש משמע מקדש דוקא ולדידיה הוי אפילו כל ירושלים. אבל לשון המשנה (דף כ"ע:) דושוד זאת היתה ירושלים יהיה לשון היתה הוא מרווח יותר לפירושו דר"ל ירושלים מקודש כשהיתה בבניינה שהיו תוקעין בה היה לה מעלה גדולה ממה שיש ליבנה עתה אחר החקנה ובוחר שכל עוד וכו'. וכש"י ז"ל בפירוש המשנה פי' אבל לא במדינה לא בירושלים ולא בגבולין ע"כ. וזה שלא כדברי רבינו ז"ל. ומ"כ פירש ושוד זאת היתה ירושלים בעודה בבניינה יהיה בתקיעת שבת על יבנה עד כאן. וזהו כפירוש רבינו ז"ל דלפירוש שאר המפרשים בעודה בבניינה היתה ירושלים ככל המדינות ולכך לדברי רש"י ז"ל שהם חוחרים זה לזה ל"ע:

עוד זאת ראיתי ונתון אל לבי על כל הכתוב לעיל על הלכות שופר:

ט ואין תוקעין בשבת אלא בבית דין שקדשו את החדש וכו'. אע"ג דרש"י ז"ל כתב בגמרא (דף ל') דהיינו כר' אלעזר דאמר במשנה לא החקין ר"י ב"ז אלא ביבנה בלבד רבינו אינו סובר כן דודאי לא פסק כר' אלעזר דאין רואי לפסוק כמוהו במקום ת"ק ובהדיא כתב בפירוש המשנה דאין הלכה כמוהו אלא סובר דה"ק אינה דבעינן בית דין שקדשו את החדש וסגי בכל בית דין של שלשה דלקדוש החדש בג' ליה דבעינן בית דין שקדשו את החדש וסגי בכל בית דין של שלשה דלקדוש החדש בג' סגי ואם כן הימה על רש"י שכתב שהדרי גדולה המקדשין את החדש ור' אלעזר היא דסבר דבעינן סנהדרי גדולה ובמה שאמרו בגמרא מ"ב כי דינא דאקראי סובר ג"כ דלא כפירוש רש"י ז"ל דלרש"י ז"ל לסברת אמרו לו בעי ב"ד קבוע ולא"ק בני דינא דאקראי סני. ורבינו סובר דאדרבא מה שאמר אמרו אחד יבנה ואחד כ"מ שיש בו ב"ד משמע לאוסופי כל ב"ד דאקראי וכן פירש הוא ז"ל בפירוש המשנה ולא"ק בעינן ב"ד קבוע והוא פסק כת"ק:

בזמן

שבשמיעת לשון מן הירושלמי לתשמוענין מילתא אגב אורחיה שלא בא"ד ר"ה ודברי פי חכם הן. ור"מ ז"ל הלך בדרך רבותיו נוחי נפש ועל דרך הבבלי שלא חילק זה החילוק וכבר כתבתי כמה פעמים טעם סעיכתו על הבבלי בסיותו חולק על הירושלמי: בשגזרו שלא לתקוע עד סוף הפרק. פרק י"ט של ר"ה (דף ל"ד): כתב הראב"ד ז"ל ההפוכין שספר זה המתבר וכו' תוקעין כל הסמוך לה עכ"ל: ואני אומר לו השם רבינו הראב"ד ז"ל לדעת דעת ר"מ ז"ל ורבותיו לפירוש מקדש ומדינה אשר

פי' בפירוש המשנה לא יקראנו מבלבל ולא יתבדנו טועה או שוכח באותה משנה ראשונה דפרק יו"ט של ר"ה וז"ל שם. כבר ביארנו כמה פעמים שהמקדש נקרא כל עיר ירושלים והמדינה נקראת כל שאר עיירות שבגבולין עכ"ל. וזה יתוקן כמה וכמה קושיות שהקשו רבותינו בעלי התוס' וגדולים ז"ל על משנה זאת לפי פירש"י שפירש המשנה כפשוטה על דרך זה שהבין הראב"ד ז"ל אבל פי' ר"מ ז"ל מדברי הקבלה נאמר וכן כתב הר"ם מקוצי ז"ל:

לת מיגו . טומטום אחר כמוהו שלא יקרעו שמא ימלא זה [שתקע] נקבה וחברו זכר : אף לעצמו אינו מוציא . דלא אתי לד עבדות שכו ומפיק לד מירות שכו דהוה ליה כאילו אשה הוליאה זכר : **תני** אהבה בריה דרבי זירא כל הברכות כולן אע"פ שיצא מוציא . שהרי כל ישראל ערבים זה לזה במצות וכיון שלא יצא אינו מוציא . ה"ה לכל ברכת פירות שהנהנה חייב לברך ולא שייך בהו ערבים זה לזה שאין זה חובת אדם אלא ליהנות ולא לברך : ברכת הלחם של אכילת מצה . שמברכין לפניה המוציא וברכת המזונות : אמר רב נחמן אף לעצמו אינו מוציא תני אהבה בריה דרבי זירא כל *הברכות כולן אע"פ שיצא מוציא חוץ מברכת הלחם וברכת היין שאם לא יצא מוציא ואם יצא אינו מוציא : בעי רחבה *ברכת הלחם של מצה שהיא המוציא וברכת היין של קידוש היום שהיא בורא פרי הגפן מהו כיון דחובה היא מפיק או דילמא ברכה לאו חובה היא ופשטינן אע"פ שיצא מוציא דאמר רב אשי כי הוינן בי רב פפי הוה מקדש לן וכי הוה אתו אריסיה מדברא הוה מקדש (ה) להו ת"ר לא יפרוס אדם פרוסה לאורחים אלא אם כן אוכל עמהם פירוש שאם אינו אוכל עמהם מוציא שם שמים לבטלה אבל פורס הוא לבניו ולבני ביתו כדי להנכן במצות ובהלל ובמגילה אע"פ שיצא מוציא :

סליקו להו ראוהו בית דין

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו בית דין אמר רבי אליעזר כשהתקין רבן יוחנן בן זכאי לא התקין אלא ביבנה בלבד אמרו לו אחד יבנה ואחד כל מקום שיש בו בית דין : **גמ'** במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה מאי טעמא אמר רבה הכל חייבין בתקיעת שופר ואין הכל בקיאין בתקיעת שופר °גזירה שמא יטלנו בידו וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנו ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמיה דלולב והיינו טעמיה דמגילה: משחרב בית המקדש וכו' : אמר רב הונא *ועד ב"ד מאי עם בית דין בפני ב"ד לאפוקי שלא בפני בית דין דלא . איתמר נמי א"ר חייא בר גמדא אמר רבי יוסי בן שאול אמר רבי אין ב' תוקעין אלא כל זמן שבית דין יושבין : **מתני'** °בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה

עין משפט

א מיי' פ"ק מהל' ברכות סמג עשין מב וכה עור לא"ח סי' קפו ריג רעג (תכד) [תפד] :

ב מיי' פ"ב מהלכות שופר סמג עשין מה עור לא"ח סי' תקפח :

ג מיי' פ"ק מהלכות לולב סמג עשין מד עור לא"ח סי' תרנח :

שיטת ריב"ב

אף לעצמו אינו מוציא . מטומטם: אף ע"פ שיצא מוציא . שהרי כל ישראל ערבים זה בזה: תוך מברכת הלחם ומברכת היין . ואחר ברכת פירות ויתחיל שאין אלא שלא ליהנות מן העולם בלא ברכה ובאלו אין ערבות שאין זו חובה על האדם אלא אסור ליהנות בלא ברכה ולא ליהנות ולא לברך : ברכת הלחם של אכילת מצה - שמברכין לפניה המוציא : וברכת היין . שמברכין לפני קדוש היום מהו (ג) שמברכים אכילת מצה ומקדש ישראל לא תבעי לך דחובה היא ומפיק אלא ברכת המוציא וברכת היין מבעית לך שאין באות אלא לפי שהמברך לריך שיעשום ואי אפשר ליהנות בלא ברכה אי נמי לא עשים אינו אי אפשר דלא יהיב לחד מיגייהו למעבד ובעי ברכה: (ג) מאי כיון דחובה היא - אכילת מצה חובה עליו וכן קדוש היום חובה עליו ואי אפשר שלא בהנאה והנאה אי אפשר בלא ברכה נמלאת (ל) תצויה בברכת הנייה ומפיק אי דילמא ברכת הנאה לאו חובה למצוה (ה) שאף בכל הנאות היא מהנת : לא יפרוס . ברכת המוציא כדאמרינן לעיל שאין חובה עליהם לא יאכלו ולא יברכו :

סליקו להו ראוהו בית דין

יום טוב במקדש היו תוקעין - בגמרא מפרש : אבל לא במדינה - לא בירושלים ולא בגבולין : אלא ביבנה - שהיתה שם סנהדרי גדולה בימיו וכן בכל מקום שנלתה שם סנהדרי גדולה אבל לא בב"ד של כ"ג : **גמ'** גזירה שמא יטלנו . ובמקדש לא גזור דאין איסור שבות במקדש : **מתני'** לולב ניטל במקדש שבעה - דכתיב ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ומיהו בברכת אלה עלמה דהיינו על אכילת מצה ובקידוש עלמו לא מיבעיא לן דחובה ניהו ומפיק אלא בברכת המוליא וברכת היין הוא דמיבעיא לן שאינן באות אלא לפי שהמברך לריך שיעשום ואי אפשר ליהנות בלא ברכה ואי נמי לא עשים אינו אי אפשר דלא יהיב לחד מיגייהו למעבד ובעי (ו) ברכה : מאי כיון דחובה היא . אכילת מצה חובה עליו וכן קדוש היום חובה עליו והנאה אי אפשר בלא הנאה ואי אפשר בלא ברכה נמלאת המצוה תלוי בברכת ההנאה ומפיק אי דלמא ברכת ההנאה לאו חובה למצוה אחיא שאף בכל ההנאות היא מהנת : לא יפרוס ברכת המוליא . כדאמרינן לעיל שאינו חובה עליהם לא יאכלו ולא יברכו :

סליקו להו ראוהו בית דין

מתני' יו"ט של ראש השנה שחל להיות בשבת במקדש היו תוקעין ובמדינה לא היו תוקעין אבל לא בגבולין ובגמ' מפרש טעמא : התקין רבן יוחנן בן זכאי . כדי שלא תשתכח תורת שופר ומש"ה אתקין בשופר ולא תקון בלולב משום דאפשר כי ליתא בשבת איתא בשאר יומי אי נמי דמשום דשופר אתי לזכרון [עדיף] טפי מלולב : אלא ביבנה . שהיתה שם סנהדרי גדולה בימיו וכן בכל מקום שנלתה שם סנהדרין אבל לא בב"ד אחר: **גמ'** מ"ט.במדינה לא והא תקיעת שופר חכמה ואינה מלאכה : גזירה שמא יטלנו וכו' . ובמקדש לא גזרינן דאין איסור דרבא מוהג במקדש ורבי יוחנן בן זכאי תקן שיהו תוקעין בב"ד משום דהתם נמי ליכא למגזר מידי דאימא ב"ד עליהן : שמא יעבירנו אי אי דלא נקט שמא יוליאנו מרה"י לרה"ר משום דהתם אית ליה הכירא טפי : והיינו טעמא (ז) דשופר וא"ת מאי שנא הני דגזרינן ומאי שנא מילה דשריא בשבת ולא גזרינן שמא יטביר היוק לו אזמל ד' אמות ברה"ר י"ל דהני שאני לפי שהכל ערודין בהם ולא מדכר חד אחבריה מה שא"כ במילה ואע"ג דגזרינן בהזאת טמא מת שאל ז' שלו בערב הפסח שהל להיות בשבת כדאיתא בפסחים פרק אלו דברים (דף סח.) התם היינו טעמא דהני אינן הכל ערודין בהזאה הרי כולם ערודין בהזאה מדכרן ליה : אמר רב הונא ועם ב"ד הוא דתקני : בפני ב"ד . שב"ד משמרין אותם שלא יבאו לידי חילול : אלא כל זמן שב"ד יושבין . דהיינו עד ו' שעות שב"ד יושבין דתרתי בעינן בפני ב"ד ובזמן ב"ד : **ונראה** מהרב אלפסי ז"ל שהביא מימרות הללו בהלכות שהוא שובר דלא בעינן ב"ד שמוך שנזקיקו לומר כן מדאמרינן בגמ' אמרו לו הייתם ת"ק איכא ביניהו כי דיכא דאקראי והכי פירושו דת"ק סבר בכל ב"ד של ג' תוקעין דהיינו כי דיכא דאקראי ור' אליעזר סבר דלא תקן רבן יוחנן בן זכאי אלא דומיא דבית המקדש דהיינו בית הועד שיודעין בקביעא דירחא ושם תוקעין בפני ג' שקדשו את החדש דקדוש החדש בשלשה ואמרו לו סברי דנהי דלא בעי ב"ד של ע"א כיבנה ב"ד קבוע מיהא בעיא של כ"ג וקי"ל כת"ק הלכך בב"ד של ג' כמי תוקעין ולפיכך כתב הריא"ף ז"ל בהלכותיו הא דאמר רב הונא ועם ב"ד ובפני ב"ד ועל זה היה שומך לעשות מעשה בדבר שהיו תוקעין בבית דינו בר"ה שחל להיות בשבת . ומיהו משמע דהני דלא בעינן ב"ד של כ"ג אז שמוך ב"ד קבוע מיהא בעינן דהא כתיבנא לעיל דתרתי בעינן בפני ב"ד ובזמן ב"ד וכל ב"ד שאינו קבוע אין לו זמן אבל הר"ם במז"ל כתב בפרק ב' מהלכות שופר ובזמן הזה שחרב בית המקדש כל מקום שיש בו ב"ד קבוע והוא שיהיה שמוך בא"י תוקעין בו בשבת וכן דעת הר"ז הלוי ז"ל : **מתני'** בראשונה היה לולב ניטל במקדש ז' כדכתיב ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים ובמקדש היינו לפני הש"ש שבעה . כדכתיב ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים :

ר"ש"י

אע"פ שיצא מוציא . שכל ישראל ערבים זה לזה במצות : תוך מברכת (מצות) הלחם וכיון . ואחר ברכות פירות וריחני שאין אלא שלא ליהנות מן העולם בלא ברכה ובאלו אין ערבות שאין זו חובה על האדם אלא אסור ליהנות בלא ברכה ולא לברך : ברכת הלחם של אכילת מצה - שמברכין לפניה המוציא : וברכת היין . שמברכין לפני קדוש היום מהו (ג) שמברכים אכילת מצה ומקדש ישראל לא תבעי לך דחובה היא ומפיק אלא ברכת המוציא וברכת היין מבעית לך שאין באות אלא לפי שהמברך לריך שיעשום ואי אפשר ליהנות בלא ברכה אי נמי לא עשים אינו אי אפשר דלא יהיב לחד מיגייהו למעבד ובעי ברכה: (ג) מאי כיון דחובה היא - אכילת מצה חובה עליו וכן קדוש היום חובה עליו ואי אפשר שלא בהנאה והנאה אי אפשר בלא ברכה נמלאת (ל) תצויה בברכת הנייה ומפיק אי דילמא ברכת הנאה לאו חובה למצוה (ה) שאף בכל הנאות היא מהנת : לא יפרוס . ברכת המוליא כדאמרינן לעיל שאינו חובה עליהם לא יאכלו ולא יברכו :

סליקו להו ראוהו בית דין

יום טוב במקדש היו תוקעין - בגמרא מפרש : אבל לא במדינה - לא בירושלים ולא בגבולין : אלא ביבנה - שהיתה שם סנהדרי גדולה בימיו וכן בכל מקום שנלתה שם סנהדרי גדולה אבל לא בב"ד של כ"ג : **גמ'** גזירה שמא יטלנו . ובמקדש לא גזור דאין איסור שבות במקדש : **מתני'** לולב ניטל במקדש שבעה - דכתיב ושמחתם לפני ה' אלהיכם

הגהות הב"ח

(ה) ל"ל ליה : (ב) ל"ל בהא:(ג) ברכה מאי כ"ל וסס"ד ואת"כ מה"ד כיון: (ד) ל"ל המצוה : (ה) ל"ל אחיא:(ו) ברכה מאי.כ"ל וסס"ד ואת"כ מה"ד כיון: (ז) ל"ל דלולב כו' :

א ולריך שיתקע לו אחר ואע"פ שכשים וקטנים פטורים יכולין לתקוע ולברך ואין מוחין בידן ואין כאן משום איסור תקיעה ביו"ט ולא משום ברכה לבטלה וכתב בעל העיטור אחר שיצא כבר אינו יכול לתקוע ולהוליאם אא"כ לא יצא שמצא תוקע להוליא את עלמו וכן מוסגים בתשבצו לתקוע לנשים היולדות קודם שיתקעו בבכה"נ כדי שיוליא המוקע גם את עלמו ואני העזרי ספר שאפי' אחר שיצא יכול לתקוע לנס ולהוליא השופר בשביל אפי' דרך רס"ר ולזה הסכים הרא"ש ז"ל :

לשון ריא"ז

ונראה בעיני שבין על ברכת המוליא ובין על ברכת המזון הוא אומר כן כמבואר בקונטרס הרא"ה אבל פורס הוא לבניו ולבני ביתו אע"פ שאינו אוכל עמהם כדי לתבכן במצות ובהלל ובמגילה אע"פ שיצא מוליא וכן יכול לברך לאחרים שאינו עושה עמהם כמבואר בקונט' הרא"ה ונראה בעיני שאין אדם יכול לברך על הבינו על מילת בנו לסכיסו בבריתו לו על פדיון בנו הנאיל ואינו ממויב באותה מלוה אינו יכול להוליא אחרים כמבואר בקונט' הרא"ה :

ב מיי' פ"ב הל"ו עה רבינו כמ"ש הר"ן ועור כתב ור"ף היה תוקע בבית דינו וסמך לו על הא דתנן מעתה בהמ"ק התקין ריב"ז שיהו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד בפיסים ורולה לפרש כל ב"ד ואפי' של ג' ולא נהגו כן שכל המפרשים פיהשו ב"ד של כ"ג שבן סנהדרי קטנה ואע"פ שבבת לאו זמן תקיעה היא מוסר לומר לקטן שלא הגיע לחינוך שיתקע בשבת כדי להתלמד לתקוע אבל אם הגיע לחינוך אסור לומר לו לתקוע ואם תקע מעצמו אל"ל לאחות בידו :

לשון ריא"ז

משמרב בהמ"ק שתקינו שיהיו תוקעין בכל מקום שיש בו ב"ד ובפני ב"ד ובזמן הזה שבטלו בתי דינין ואין לנו סנהדרי גדולה ולא סנהדרי קטנה אין תוקעין בשבת כל עיקר לפי שאינו בכל בקיאין בתקיעות ושמא יוליכו אדם אצל אבי בשבת לא היה לו לכתבה שלא נאמרה דר"א אלא ביבנה וכיוצא בה :

המאור הקטן

הרי"ף ז"ל כתב בהלכותיו הא דאמר רב הונא ועם ב"ד בפני ב"ד לאפוקי שלא בפני ב"ד דלא ולא היה לו לכתוב זה הכלל שכשהתקין ריב"ז לא התקין אלא במקום שיש בו סנהדרין בין בסנהדרי גדולה בין ביבנה בין בסנהדרי קטנה ומהרותי דר' יצחק בר יוסף דכי מסיים שליחא דצבורא בשבת ובסנהדרי הואי ועכשיו אין לנו סנהדרין לא גדולה ולא קטנה ואין שום מקום בישראל שתוקעים בו בי"ם של ר"ה שחל להיות בשבת ועוד שהביא על זאת שמעתיה דר' חייא בר גמדא והתיא לא אתמרא אלא על לישנא בתרא דר"ה דאיכא דמתני לה אהא ביה"כ תעבירו שופר בכל ארצכם מלמד שכל יחיד ויחיד חייב לתקוע אמר רב הונא ועם ב"ד ופרישנא מאי ועם ב"ד בזמן ב"ד שאין לנו לוסר בפני ב"ד שהרי ריבה בו הכתוב תקיעות פרכתיב בכל ארצכם אלמא תוקעין אפילו שלא בפני ב"ד ולעולם בזמן ב"ד דהיינו עד שש שעות שב"ד יושבין במקומם כדי שיהא כל אדם יכא מלחלל את השבת בהעברתו ד' אמות ברה"ר והאידנא דלית לן יובלות לא היה צריך הרב לכתוב מכל זה כלום וזה אחד מן המקומות המתמיהים הנמצאים בהלכות וכן מ"ש ומתעסקין בזה עד שילמדו ואר"א אפי' בשבת לא היה לו לכתבה שלא נאמרה דר"א אלא ביבנה וכיוצא בה :

מלחמת ה'

כתוב בכפר המאור כרי"ף ז"ל כתב בהלכותיו הא דאמר רב הונא ועם ב"ד וכו' עד אלא במקום שיש בו סנהדרין : אמר הכותב דעתו על רבינו הגדול ז"ל לומר שמתלוקת ר"א וכנגן כמו דר"א סבר לא תיקן ריב"ז אלא דומיא דבהמ"ק וזהו בית הועד שיודעין בקבועא דירחא ושם תוקעין בפני ג' שקדשו את החדש דקדוש החדש בג' וכנגן סברי בכל ב"ד קבוע של ג' כמי תוקעין והא דתניא אלא בב"ד שקדשו בו את החדש ר"א היא וכן פי' רש"י ז"ל בזו ועל זה סמך רבינו הגדול ז"ל עד שעשה מעשה בדבר כמו שידוע ממנו ומצוי בתשובת תלמידיו שהיו תוקעין בבית דינו בר"ה שחל להיות בשבת ומה שתפס עוד ומנה על רבינו ז"ל מפני שהביא על זאת שמעתיה דר' חייא בר גמדא והכיא לא איתמרא אלא על לישנא בתרא דרב הונא ועוד שהביא מלמד שכל יחיד ויחיד חייב לתקוע אמר רב הונא ועם ב"ד ופרישנא מאי ועם ב"ד בזמן ב"ד דמתני לה ביוה"כ וכו' ביוה"כ תעבירו שופר מלמד שכל יחיד ויחיד חייב ואמר רב הונא ועם ב"ד ופרישנא בזמן ב"ד עד והתידנא דל"ל יובלות לא היה צריך הרב לכתוב מכל זה כלום וזה ת' מן המקומות המתמיהין הנמצאים בהלכות ואני איני דואה בכתב תימה ולא מקום לטעות שאילו היה רבינו כותב מטמוטות על יובל ר"ה לא היה מסיים הא דתניא ביוה"כ תעבירו שופר וכו' ומעתיה דרב הונא דאיתמר עלה אבל שמעתיה דרב גמדא כתוב דאיתמר עלה אבל אם אין תוקעין לעולם אלא בב"ד בזמן ב"ד ובזמן הזה אין תוקעין לעולם אלא בב"ד יושבין הא עמדו לסס אין תוקעין לא בר"ה בפניהם ולא ביובל בין בפניהם בין שלא בפני ב"ד לא לעולם בזמן ב"ד לעולם בזמן ב"ד לעולם בזמן ב"ד לא לעולם בזמן ב"ד לא לעולם בזמן ב"ד לא